

ZADNJA IZMENA

Rachid Boudjedra*Odslovitev*

Celine ni bila človek, ki bi znal poslušati, znala pa je ohraniti svojo prirojeno odkritost in od nje je ni moglo prav nič odvrniti, še najmanj hlinjeno zanimanje za mojo razraščajočo se pripoved, v kateri ni videla nobene nevarnosti, saj sem se ji zdel obenem pomilovanjanja vreden in zoprno glasen. Takole prilepljena na moje ustnice me je hotela ograditi od sveta, me zavesti in pripraviti do jecljanja. Kako naj bi odgovoril na ta vztrajni molk, na pravo ravnodušje, ki jo je samo še bolj zapiralo v njeno samoto in jo ločevalo od moje? Navzven čemerna in do mene popolnoma brezbrizna je v neustavljivem molku v resnici uživala; navzlic tragični negibnosti, ki jo je vsiljevala mojemu pogledu in mojemu, nenadoma izčrpanemu, nenadoma drugačnemu telesu. Premor za oddih se je iztekel in preostali sta mi le dve možnosti: oklepiti se še naprej svoje pripovedi, svojih izmišljotin, ali pa molčati in tako sprožiti prepir, katerega konec mi je bil kot ponavadi popolnoma nejasen. Še vedno se ni zganila. Prav neverjetna negibnost! Lahko sem torej izbral še tretjo možnost: spanec, s katerim bi zamero razorožil. Ko ni bilo več kaj braniti, je njena otrplost nenadoma postala nepotrebna, ravnodušje pa je izgubilo smisel, zato se ni več dobro znašla; najprej me je hotela na lahek način preprostiti, nato pa se je užaljeno vrnila h grozeči, neznosni sovražnosti, iz katere je nisem več mogel zvabiti. Noč se je končala z morastimi sanjami, kjer sem se vneto bojeval z ljudmi iz svojega rodu, ki so me prišli reševati iz krempljev te, po spolu in po materinem jeziku dvakratne tujke, s katero nekaj dni nisem hotel govoriti (z izgovorom, da ne znam več), vse dokler moje roke, ki so mi nadomeščale besede, niso več zmogle s kriljenjem izraziti napadov jeze in vedno večje nemoči, da bi se do kraja uveljavil pred svojo kujavo ljubico.

Spet sem začel govoriti, pa ne zato, da bi z vztrajnim besedičenjem razklenil primež, ki ga je stiskala okoli mojih mišic, ampak da bi iz zgradbe besed načrpal vrtočlavo, s katero sem lahko dosegel stanje polsna; znal sem se namreč tako dolgo

zapletati v najostrejša in najbolj zločesta znamenja, dokler se nisem med njimi zgubil in postal del njih; posiljeno plitko dihanje, občutek omrtvičenosti, zadržneno grlo; a kot celota sem se vendar brez odpora prepustil nenavadno gibajočemu se svetu, v katerem je ves čas strašila podoba Devina, mi kradla moje sanje ter moja boleča prebujanja, izrabljajoč trenutke, ko je dvom popoln in ko ni moč dolgo nihati med resnico in lažjo. Vsak dan sem se moral zavrtati v utrujajočo resničnost, v mesto, polno grozečih nevarnosti, kjer modri tramvaji niso več vedeli, kam bi s svojim repom, morda zaradi nenavadnega lesketa morja, ki dvakrat v enem dnevu, ob sončnem vzhodu in zahodu, pogoltne obrežje. Je vedela, da je pripoved izmišljena? Z nekakšnim šestim čutom je zaznala moje nagnjenje k mitomaniji in tudi to, da življenje v Si Zubirjevi hiši v resnici ni bilo tako groteskno, kot sem ji ga skušal naslikati. Bi bilo treba mar na glas naznaniti, da je svetohlinstvo gladovalcev le plod moje bogate domišljije? Tako daleč si ni upala, saj je vedela za požrtije in za gromozanske lonce hrane, vedela je tudi za izbruhe želodčnih epidemij med tem posvečenim časom v letu; kljub užitkom brez konca in kljub obleganju bordelov so se malomeščani imeli za prave mučenike, razkazovali so svoje grozljive podočnjake in namigovali na hude telesne muke, ki so jih morali prestajati zaradi svoje skrajne vzdržnosti. A moj brat Zahir je te spoštovane mestne trgovce znal presenetiti in jim nastaviti zasedo na robu zaprtih uličic v Kasbi, kjer je bilo največ javnih hiš, posebej rad pa je oprezal okoli hiše, ki jo je vodila neka Francozinja; vrhunci naslade pri njenih dekletih so sloveli po vsej deželi; to je bil tudi edini kraj, kjer so se vlačuge pustile poljubljati na usta, in cena je bila temu primerno zelo visoka. Odjemalci te hiše so bili predvsem odličniki, ki so sem najraje prihajali preživljat dolge in vroče noči ramadana, Zahir pa jim je vse pokvaril, kajti ko se je enkrat napil, je razkrinkane in jecljajoče veletrgovce začel obkladati s strupenimi žaljivkami; spustil se je celo v izsiljevanje in v zameno za njegov molk so mu trgovci ves večer plačevali vse, kar je hotel popiti.

****

Ma je torej oče odslovil. Dolgotrajno in sovražno blodenje iz sobe v sobo. Neznosna preobrazba. Morda je sanjala o sikajočem letu metuljev in o predirno ostrem svetlikanju v temi. Razdor z očetom je bil dokončen: domov sploh ni več prihajal. Popoln preobrat. Nerazumljivo novo stanje. Kri je divje utripala v konicah njenih prstov. Ovulacija je iz meseca v mesec žalostno plahnela, kot tisti kristalni mehurčki na papirnatih lokvanjih, ki smo jih prinašali s proslav v francoskih šolah. Si Zubir pa si je že iskal drugo ženo! Udušen odjek vrtoglavega kopnenja. Vse te noči, ki jih je treba prebroditi, samotnost! Tete so mojo mater skrivaj skrbno nadzirale; in med vsakdanjimi obiski svojih mož so vzdihovale od ugodja, se premetavale v posteljah, da bi si le lahko čim jasneje predstavljala njihove neskončne užitke. Krave! Videl sem, kako si je Ma grizla ustnice in poskušala miriti svoje telo. Molčala je. V temi sem se pretvarjal, da spim. Potem ko jo je oče zapustil, mi je pripadlo njegovo

mesto v ogromni spalnici. Star sem bil deset let in sem razumel marsikaj.

(Nemir. Želvi iztrebki. Poletne noči.)

Samota – hujša od porogljivega sočutja žensk, ki v ogledalu mukoma poskušajo zagledati svoje spolovilo in se prepričati, da ni na njem ostala niti najmanjša nepotrebna dlaka več – je Ma prignala na dvorišče ob uri, ko je vonj jasmina najbolj omamno vsiljiv. Ženske se pretvarjajo, da so prišle izmenjat opravljive govorce, v resnici pa jih je sem zvabila večerna sapa, kajti v zadušljivem zraku se jih bolj in bolj loteva strah. Neodločne samice tekmujejo v iznajdljivosti, da bi jim le uspelo obdržati svoje može, katerim v znak spoštovanja še vedno poljubljajo roke. Postelje pri njih so trde kakor kamen od vseh čarovnih amuletov, ki so jih skrile vanje. Prazni upi... Ma se trudi zbuditi čim manj pozornosti, globoko v sebi pa bi najraje storila kaj nezaslišano sramotnega: se slekla in si umila oprsje z ledeno vodo iz vodnjaka. Kamnit obod... Želve dremljejo okoli posušenega bananovca. Bogoskrunstvo bi bilo za Ma preveč in navsezadnje se ne zgane z mesta. Svete želve zapirajo dostop k vodnjaku. In moja mati si jih ne bi drznila zmotiti.

Včasih je bila Ma vsega tako močno naveličana, da nas je povsem zanemarila in se ni več brigala za naše male drame. Prezgodnja menopavza. Vsak dan je izgubila nekaj več svoje miline, čvrstosti. Le redko je šla iz hiše, na obisk k prijateljicam ali pa, na koncu svoje mesečne čišče, v parno kopel. Vsakič je mati morala za dovoljenje prositi pri očetu, ki z njimi ni bil ravno radodaren. To Si Zubirjevo vmešavanje v njeno zasebno življenje je Ma hudo poniževalo; patriarhova zmaga je bila tako popolna.

****

(Zahirjev dnevnik, najden v predalu po njegovi smrti)

"Ko bruham, vedno ponovno doživim isti gnilobni občutek, ki me je preplavil, ko sem prvič videl žensko kri; tekla je po materinem stegnu. Mislim sem, da bom umrl. Nerad bruham, a če samo pomislim na kri, se mi želodec dvigne vse do grla. Niti najmanj se ne pretvarjam, zares mi je slabo. Ma je sedela na stolu in kri je tekla vzdolž njenega levega stegna, na tleh je kmalu nastala ozka luža. Bilo je poleti in močno je pripekalo. Nihče ni odprl ust; za trenutek sem mislil, da bo mati umrla, a je prav na hitro vstala in kriče zapustila prostor. Heimatlos je kakor jaz: ne mara ženske krvi in zato se ljubiva. V bistvu ni slabost tisto, kar me sili k bruhanju, ampak nerazumevanje; kadar mi kaj ni jasno, bruham. Preblisk spomina: razkrije se mi še starejši vir moje slabosti, občutenje oranžnorumene barve. Osem let. Odkritje s črnkasto krvjo prepojenih krp za kuhinjskimi vrati. Ostuden vonj. Na vsaki krpi zdrizasto tkivo. Sonce je na ogabni zvitek metalo slepečo svetlobo. Ena od tet me je zasačila in me oklofutala, a nisem se več mogel odtrgati z mesta, saj so se moje misli

zataknila pod krvave krpe. Tistega dne sem dojel, da je to ženska kri. Prvič sem bruhal. Kot otrok sem sanjal o plavajočih kosih umazanije, obkroženih z roji muh in ženske krvi željnih žuželk. Sanjal sem tudi, da so vse ženske pomrle, da so izginile in kot edino sled za sabo zapustile le ta smrad. Od tega srečanja z žensko intimnostjo naprej sem imel ženske za posebna bitja, za prenašalke nevarnega zla, ki izza kuhinjskih vrat privablja ščurke; a vendar so me kdaj pa kdaj lepljivi in smrdljivi potočki, ki so se vili izmed stegen naših sestričen, neustavljivo privlačili; včasih so nam pustile seči prav do svojih vdolbin, ki so si jih navadno brile na terasah, v vročih urah opoldanskih siest. A njih oblika me je spravljala v blaznost in rajši sem se umaknil ter iz daljave opazoval mehko nerazločnega mednožja..."

♦♦♦♦

Saida mi je močno zamerila.

Vem.

V otroštvu sem kot policaj čuječe pazil, da ni okoli njih vohljal kak moški.

Intimni vonj družinske časti.

Ob polnem zaupanju plemena

Sem se zabaval v vlogi jetniškega čuvaja.

Bil sem poglavar karavan-seraja,

Oholosti pijan evnuh na vratih kričavega harema,

Paznik svoje matere, ki sem jo varoval prešustva in starih čarovnic, tatic dojenčkov, za drag denar prodanih ženskam brez otrok, in še na preži za na orgije pripravljenimi vdovami.

(Tu pa tam so me obšli trenutki nežnosti, ki bi jih morale slutiti. Kaj zato! Hotele so se že rešiti našega varuštva in varuštva vseh svojih stricev, oditi kamorkoli že, četudi h kakemu bedaku, ki je pri štiridesetih močil posteljo in bil še kar priklenjen na gospodovalno mater, ki ga je razvajala s turškimi slaščicami. Saida nas je sovražila; a navajenost je v njej kmalu ugasila vsak upor; in s svojim glasnim odklanjanjem vsakršnega bojevanja je v resnici le odvrčala pozornost: že zdavnaj je zabredla v bedo. Vsak dan je menjala rjuhe na zakonski postelji; koliko otrok, ki so za las ušli blaznosti, je spravila na svet? Svojega razgaljenega oprsja ne bi več mogla razkazovati za okni, ki gledajo na skriti frizerski salon, kjer so Zahirjevi prijatelji med dvema pipama poskušali spet najti stik z realnostjo. /A zakaj bi govoril o Zahirju? Kaj ni že mrtev?/ Skratka, dolgo življenje alžirske žene. Čast, kadila, obrezovanja, zaloge zdroba, posušenih paradižnikov in prekajenega mesa, večerne molitve, neskončno postenje, žrtvovanja jagenj... Tudi ona je že imela svoj jantarjev rožni venec – tast ji ga je prinesel iz Meke, kamor bo šel kmalu že sedmič romat – ki ga je, namesto da bi ga tako kot stare pobožnjakarice potrpežljivo nizala, mečkala med prsti. Še vedno je lahko v svojem trebuhu tkala spermo blazneža; porod se je vsakih devet mesecev odvijal v vzdušju semanjega dne: sredi vsesplošnega vpitja je Saida moledovala vse svetnike, naj jo čimprej odrešijo vseh muk. Še sreča, da je oster in zadušljivo težak vonj kadila

okrog nje ni motil; črnke so z ušesa parajočim kričanjem nenavadnih zvokov naznanjale prihod nove pošasti.)

Noči s takimi mislimi so bile brez spanja; gomazeča zmešnjava, ki me je le napol omamila; od bdenja sem bil ves vročičen; kot v agoniji.

Cigareta za cigareto.

Mesto je zeleno kot velik neznosno brenčoč čmrlj.

Ušesa parajo tudi od močne mesečine ponorele kobilice.

Položiti spanec prek tvoje kože

In ga voditi vse-pov-prek,

Tja do barakarskega prebujenja.

Moja norost vzklije na robu nočne posode škratno-živo-rdeče-v-oči-bijoče-barve. Je bila to nočna posoda, ki sem jo enkrat bežno videl v materini spalnici? Je bila to Zubidina posoda? (Lenuhinji se ni dalo iz sobe in je poskusila, tako kot moški, opraviti v umivalnik, pa ji je spodletelo, in to prednost mi je močno zamerila.) Ali pa je to bila samo mačkina posoda, ki se je valjala po vrtu sredi podivjanega plevela? Ni prav, da me hočeš odpeljati v bolnico.

Zlomljene pipe; cigaret nimam več.

Zakrit trikotnik spolovila.

Ko sem se spet zaril vate, si na pomoč klicala goljufivo pohoto trgovca s krti.

Tvoja šminka se je razlila čez polovico plošče, ki sem jo skušal položiti na gramofon, izposojen pri eni tvojih prijateljic.

Kje sem srečal to mlado Evropejko?

Nisem imel pojma.

V najini podstrešni sobi sem ji kot kavni mlinček pripovedoval svoje življenje (v bistvu se je dolgočasila).

Moje drobovje se lepi na steno

slabo obrisane zadnjice (da ji ne bi napravil otroka, sem krenil kar po zadnji poti).

Silna potreba razkriti ti povratnost nekega, pravzaprav monotonega gibanja in te tako, brez prestanka, držati v šahu celo noč. Nisem smel goljufati: ker si se name kujala, sem moral vlti vate strup iz stekleničke norosti, kakršne prodajajo na javnih trgih beduinskih vasi blizu Ain-Beide in blizu Sedrate.

Tako sem tebi, Evropejki s kaj vem katerega planeta, podtaknil zate v vsem čezmeren svet.

Mesto bo spet vzniknilo.

Zaslepile te bodo podolžne proge,

Ki na mesecu odpirajo ognjeniška žrela

In tvoja usta bodo polna sončnih kolobarjev.

Razpiham svoje žilavo veselje, ugaslo

ob šklepetu zob tramvaja, s katerim se je mlekar pripeljal do vrat najine podstrešne sobe, kamor bi te zaprl in ti pripovedoval, kako so zapirali moje sestre.

Jasmina (tik pred velikim presenečenjem, na dan odhoda v svojo novo ječo pod roko nekega agronomskega-inžinjerja-paznika, mi je zašila smešne hlače).

Tetoviran kašelj

pristaniškega delavca, ki se odpravlja vpraševat po poslu in s kifom zapolnjuje razpokline, vstale naravnost iz praznine nekih sanj, brez vsakršne eksplozije.

Ozeblina (ženske-krokarji s konstantinskih pokopališč se spreminjajo v bele galebe in kuhajo zdrobovsko kašo v malomeščanskih hišah ter pri povzpeticnikih Tehnične družbe).

Zasmehovanje.

- Cigaretto?

- Zaspil.

- Nisem zaspana...

Jutri ti bom pripovedoval, znova na robu polsna; lagala boš, seveda, da hočeš zelen-trikotnik-spolovilo spremeniti v izvir brezbrzičnosti.

Enačb pa nisem maral, kajti prastar urok moje golšave-matere- sestre-ljubice (kakšno zvezo ima to s tabo?) mi je še vedno diamantno nerešljiva dilema, rezilo raskavih goltancev.

Nora so ta vlažna moda, sredi mesta, hladnega

Kot mrtvaška večerja,

Prebodena s prekrasnimi taroki

Črnca, h kateremu sva z materjo, brez očetove vednosti, hodila po nasvet in ki je padel v trans, ko si je glavo ovil v pisano ovratno ruto; po poklicu je bil smetar in je govoril iz trebuha, med opoldanskimi siestami pa je ženske lajšal za njihov denar z obljubljanjem povratka izgubljenega moža, Kaj si počela?

Želja po spancu; rekla si (a storila nisi ničesar), v črni noči, sredi katere je izstopala le rdeča svetloba okrog žareče konice tvoje cigarete, si skušala razplesti niti te mračne zgodbe, ki si jo dobila v dediščino, ko si me spoznala, in zdaj vse bolj razločno vidiš njeno težo in njeno neresničnost.

Zvezde (le malo jih je še ostalo na nebu, kajti zora se bo kmalu dotaknila tvojega francoskega ramena) so se zdele bolj žareče.

Vsaj poskusiti moram želve rešiti njihove počasne hoje in prepoditi vse kačje pastirje s krili, preluknjanimi od moljev iz najine bedne garderobe. Morda bi nekaj besed zadostovalo, da bi se znebil tega prisilnega jopiča.

Kdo je, navsezadnje, sploh prismojen?

Tedaj sem te zapustil in šel,

s telefonskim žetonom v roki,

čakat v vrste pred vrati smrdjivih bordelov (soba je bila gola; na razbeljeni peči se je grela voda za umivanje klientov in ogrevanje ledeno mrzle sobe; na stenah fotografije golih žensk, izrezane iz pornografskih revij. Umivalnik. Postelja. Stol, na katerega se je, ker ni bilo obežalnika, odlagalo obleko. Kljub ostremu mrazu je znoj v potokih lil z mene. Povprek čez posteljo je bila razgrnjena umazana brisača. Ne smem gledati bideja! a to je bil edini bleščoč predmet v sobi: dobro vzdrževano delovno orodje, ki me je, tako kot giljotina, neustavljivo privlačilo. Vlačuga ga je zajahala, in ko se je umivala, sem razločno zaznal pljuskanje vode med dlanjo in spolovilom. Potem se je zleknila na posteljo, z ritjo točno na raztegnjeni brisači, dvignila je noge in nenadoma, brez vsakega prehoda, se je prikazalo ogromno spolovilo, stisnjeno med ohlapnim in skoraj prosojnim mesom, prepredeno z dlakami in gubami. Izvlekla je uvelo dojko. Še vedno sem se slačil... s pogledom uprtim med nogi, ki ju je deklina vztrajno molela v zrak; na vrhu stegen sta se v bližini organa dva madeža črnega mesa ostro bila z belino zamaščenih nog. Do ničesar več mi ni bilo, minilo me je; pa še vezalka na čevlju, ki je nisem in nisem mogel odvezati! zaman sem se trudil; nohti so me že boleli; debeluhinja me je čez svoje, še vedno v zrak moleče noge, nestrpnost opazovala; nisem se ji upal reči, naj jih vendar že spusti, še manj pa, da se mi od tega položaja vrtili v glavi; bal sem se, da bi jo užalil. Nikakor nisem mogel sezuti

levega čevlja; sramoval sem se svoje golote in znoja, ki je lil z mene. Deklina je že kar odkrito godrnjala in klienti pred vrati so postajali nestrpni. "Sranje, ljubček dragi," je rekla, "sranje!" Prišla mi je pomagat, se spravila iskat škarje in z opletajočo dojko brskala po predalih; izkoristil sem priložnost, se hitro oblekel, se opravičil, plačal in šel. Ničesar ni razumela!)

V tvojih žgočih dlaneh

je bila sila, ki bi podirala zidove.

Kaj naj storim?

Da bi se izognil incestu, sem se izkrohotal v gostobesednost jutranjih evfemizmov, ki bi lahko bili nesmiselna molitev, tako kot se ljudje pretvarjajo, kako jih trese mraz, samo da bi prikrili svojo bolečino. Kmalu, takoj ko se zdani, me boš pospremila v bolnico. Koliko nas je bilo? Nepregledno pleme, ki se je zdaj že razkropilo in ki ga ni mogoče znova zbrati skupaj. Zahir je mrtev že celo večnost. Jasmina se še kar muči v neki drugi bolnici. Velika hiša je še vedno Si Zubirjeva in prav gotovo se je tja zatekel kakšen stric, ki mu je uspelo preživeti vojno.

V bistvu se me bojiš; tudi če priznaš, to problema ne bo razrešilo, niti omililo tvojega nezaupanja do mene. Hočeš me samo zapreti v to bajeslovno, popolnoma izmišljeno bolezen in se me tako rešiti z mojo nesramnostjo vred. Skrila si vse britvice in edini kuhinjski nož, najlonk ne nosiš več, a prav ob pogledu na tvoje gole noge sem prvič pomislil, da bi se zadavil. (K čemu si me v resnici skušala pripraviti?) Kako je smešna vsa ta tvoja igra, ki naj bi me potisnila v samomor!

- Obsedenost z incestom torej?

- Tudi to ne! To ni bila res prava fiksna ideja, a moja glava se je bolj in bolj manjšala, dokler se ni spremenila v trdovratno in neprijetno svetlečo točko.

Kalna voda (iz strahu, da ne bi vsega ugasil, se nisem več upal umivati). Huda bolečina, ki lije iz smrdljivega izvira. Slonji rilec, na daleč sem se ogibal parkov in živalskih vrtov, da le ne bi naletel na kako slabo obrito opico (bilo se je torej težko izogniti analogijam in potemtakem tudi nesporazumom!). Najinega dialoga nima smisla nadaljevati, saj boš trdila, da se med temi zoprnimi prividi le sam zase pritožujem nad vedno krajšim ostankom češke odeje, ki bo zdaj zdaj razpadla; neprestano naju zebe v stopala. Ne preneseš pogleda na ta odsekana stopala; konec koncev je v sobi ledeno mraz: desno okensko steklo je razbito, in da bi ga zamašila, si čezenj s selotejpmom prilepila kos kartona; zaradi vlage selotejpm slabo drži; še vedno čakaš na poletje in se nočeš sprijazniti z ostrino alžirskih zim. Še ena fiksna ideja! V jezik me grabijo krči od tega vztrajnega kričanja, s katerim ti skušam opisati smešne pripetljaje v življenju na koranske zapovedi priklenjene meščanske družine iz nekega spodletelega otroštva; vstajali smo ob štirih zjutraj ter nato v tesnem domovanju malaričnega učitelja dremali in urinirali kar po rogoznicah, ki so nas žulile v stegna, da nam le ne bi bilo treba prositi za negotovo dovoljenje; zleknili smo se lahko samo še na modra krila mrtvega ptiča, o katerem je govorila legenda; tako smo klepetali, dokler nam rdečica na obzoru ni naznanila bližnje odrešitve. S stalnim ponavljanjem te zadržujem, da mi ne moreš uiti in se oprijeti ohlapne stene spanca, v katerega bi te lahko zazibala vprašanja in neumnosti, zakrita v mojem od neprespanosti meketajočem glasu (spet cigarete...).

Nekoč sem ti pokazal Jasminine fotografije; na tleh poleg postelje si prekrizala noge in jih ure in ure gledala. Očarljiva, tale sestrica! Odpeljala se je v hupajočem in s trakovi okrašenem avtu; po vsem mestu se je govorilo o tem. Kakšna bedarija so te malomeščanske poroke; avtomobilske troblje so naznanjale krvavo razdevičenje! V kavarnah so ljudje vstajali od miz, da bi bolje videli spreved na poti proti čisto pravi noči, polni joka in krvi moje male sestrice. Vendar bi v otroški zaslepljenosti zanj prav rad zahteval poostregega nadzora: Jasmina je bila prava lepotica in bal sem se za čast plemena. ("Kakšne čudovite oči!" si vzkljnila.) A ni nas nadomestil njen mož, temveč njena tašča; kot nadzornica v umobolnici je pri Jasmini takoj opazila nagnjenje k čarovništvu in k pretvarjanju, začela z njo ravnati kot z bolnico in se ji sploh ni več približala drugače kot v beli halji in s čepico bolniške sestre na glavi.

- In kaj je na to rekel mož?

- O tem pravzaprav nisem nič vedel; vendar sem sumil, da je bil z materjo na skrivaj dogovorjen, saj mu je razdevičenje moje sestre povzročalo precej problemov in v dveh mesecih neuspešnih poskusov mu je mati stala ob strani, mu svetovala in ga pred vsemi ščitila. Družinski prijatelji so bili do kraja pobiti; sovražniki so šušljali o impotentnosti; Ma je sumila, da je posredi kak urok, in je šla za nasvet vprašat več kot ducat epileptičark; zaman. Tašči sta skupaj sklenili tolči vodo v posodi, na katero sta zapisali suro iz Korana, toda za to bi bilo treba počakati jasno nebo s polno luno, in ker slabega vremena ni hotelo biti konec, sta ta recept zamenjali z drugim: mladoporočenec je moral urinirati na v ognju razbeljeno sabljo nekega svetnika. Po treh mesecih se je zgodil čudež; ob izobešeni srajci, prepojeni s človeško krvjo, smo še enkrat praznovali svatbo. Jasmina je vse bolj bledela. Pogreti ostanek kave. Prekleta odeja! Ledeno mrzla stopala. Začela je hujsati: noči, polne težkih sanj. Bilo jo je strah: tašča Lela Aiša jo je uročila v blaznost; zaprli so jo v eno od poslopij umobolnice, v katerem je gospodovala njena tašča. Pisala mi je:

"Vodnjak krvi; z ognjeno barvo ovenčan sršen; blodim v prostoru neslutnih ekstaz. Ko so me posilili na stolu za elektrošok, me je bes minil. Kepe zlata. Čez stegna položen pekel. Namesto da bi umrla od sramu, sem se prepustila spancu sredi ohlapnega svežnja mehkega mesa odvratnega trebušastega bolničarja, doma iz Tunisa, ki je znal čudovito igrati lutnjo. Na skrivaj sva se zopet srečala. Nekega večera. Dve nedotaknjeni dojki, ki ju je neizmerno rad mečkal, potem noči neznosnega kesanja. Kaj naj bi storila, Rachid? Zaljubila sem se, na vse strani oprezala za svojim bolničarjem in že samo ob zvoku njegovih korakov medlela od ljubezni."

Sestrina preobrazba. Tega kar nisem mogel verjeti, saj je bila vedno močno sramežljiva. Lepega dne je zapustila bolnico in se vrnila v našo hišo, ker njen mož nore čaravnice ni maral več. Ko je okrevala, je postala zelo občutljiva, a pozabila je imena vseh glasbil. Zgodba o bolničarju je bila čista izmišljotina.

- Je imela še druge izmišljene ljubimce?

- Ne. Spet je zbolela in zamenjala družbo. (Milijoni vlačug silijo v moj trebuh. Bojim se. Morala bi znova natočiti morja v svoje spolovilo, samo da bi lahko spet

pljuskalo.) Ko je ponovno ozdravela, se je dokončno vrnila k nam, kjer je umrla od šivanja (ki ga je sovražila) in od črevesne mrzlice. Imela je samo enaindvajset let.

Prevedla in spremno opombo napisala Suzana Koncut

Rachid Boudjedra se je rodil leta 1941 v Alžiru; do leta 1972 je bil profesor filozofije, nato pa se je posvetil izključno književnosti in filmu. Kot pisatelj je zbudil pozornost s svojim prvim v Franciji izdanim romanom *Odslovitev*, iz katerega so vzeti pričujoči odlomki. Roman je v domovini zbudil pravi škandal, saj odkrito razkrinkava nazadnjaštvo tradicionalne alžirske družbe, svetohlinstvo, predvsem pa absurdnost anahronistične spolne morale, povezane s političnim zatiranjem. Osrednji motiv je namreč patriarhova odslovitev žene, pripovedovalčeve matere, ki preneseno slika odnos med avtokratsko oblastjo in domovino kot kulturno in emocionalno entiteto; očetova ponovna poroka pa hkrati pomeni družbeno marginalizacijo sinov, ki jim v njihovi nemoči preostane le besedni obračun – vrsta kaotičnih prizorov iz otroštva, ki jih pripovedovalec slika svoji ljubici (Celine); ta ga skuša potegniti iz norosti (besedne in resnične) ter ga vključiti v svoj "civilizirani" svet. Tako kot v številnih kasnejših romanih niha torej pripovedovalec med lucidnostjo in norostjo in to omogoča številne nenavadne digresije. Poleg družbenih struktur Boudjedra namreč zavrača tudi linearno strukturo pripovedi in gradi samosvojo pisavo, prepleteno z obsesijami in strahovi, z drobci arabskih mitov in legend. Boudjedra je najprej pisal v francoščini, od leta 1982 naprej pa svoja dela piše v arabščini in jih nato, sam ali pa s svojim stalnim prevajalcem, prevaja v francoščino. *Odslovitvi* so sledili še tile romani: *Sončarica* (1972), *Palestinski dnevnik* (1974), *Idealna topografija za pripravljene napad* (1975), *Trnoglavni polž* (1977), *Tisoč in eno leto nostalgije* (1979), *Zmagovalec* (1981), *Uničenje* (1982), *Presaditev* (1984), *Pokora* (1985), *Deževje* (1986), *Osvojitev Gibraltarja* (1987), *Nered svari* (1991), v katerih pogosto evocira različne literarne obrazce in pisave (na primer magični realizem, "reistična" varianta novega romana). Poleg dveh pesniških zbirk je napisal tudi kakih deset filmskih scenarijev, med njimi scenarij za film Mohameda Lakhdarja-Hamina *Kronika žareče vročih let*, ki je leta 1975 dobil zlato palmo na festivalu v Cannesu, in za film *Ali v čudežni deželi*, ki je pobral prvi nagradi na festivalih v Kartagini (1980) in v Moskvi (1981).